

FDE2'17

Tirant de Lletres

- Vol.III -

UNA COL·LECCIÓ DE LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

Llibret AC Falla El Mocador

(Sagunt / 2018)

EDITA

AC Falla el Mocador.

COORDINACIÓ

Hugo Morte, Rosa Benet, Albert Lluca i Sebas Marín.

COL·LABOREN

Universitat de València i Institut Valencià de la Joventut (IVAJ).

EQUIP DE REDACCIÓ

Gemma Lluch, Mercè Climent, Pep Castellano, Antoni Rubio i Juan Carlos Vizcaíno.

MAQUETACIÓ

Yogur de Fresa.

POTS DESCARREGAR EL LLIBRET ACÍ

DEPÒSIT LEGAL

V-214-2011

JUSTIFICACIÓ DE TIRADA EN PAPER

300 exemplars.

El present llibret ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat Valenciana per a la promoció de l'ús del valencià.

Aquest llibret ha estat revisat per AVIVA Sagunt.

L'AC Falla el Mocador no es fa responsable de les opinions de les col·laboracions literàries.

La portada

RUBÉN FDEZ.

Rubén Fernández, més conegut com Rubén Fdez. és un il·lustrador i historietista valencià. L'humor de Rubén Fdez. es caracteritza pel seu toc absurd i surrealista. Porta des de 2007 publicant a la revista *El Jueves*, principalment amb les seues dues sèries: *Federik freak* i *24 hores amb...*

Índex

PRÒLEG **07**

PER QUÈ M'IMPORTA LA LECTURA?

Gemma Lluch

Universitat de València

13. **13**

ONA I EL VERD

Mercè Climent

Esriptora i editora

14. **19**

ENCARA DIUS QUE NO SAPS HISTÒRIES?

Pep Castellano

Esriptor i tècnic de formació d'animadors juvenils a l'IVAJ

15. **27**

H99: INADAPTACIÓ ESCOLAR

Antoni Rubio

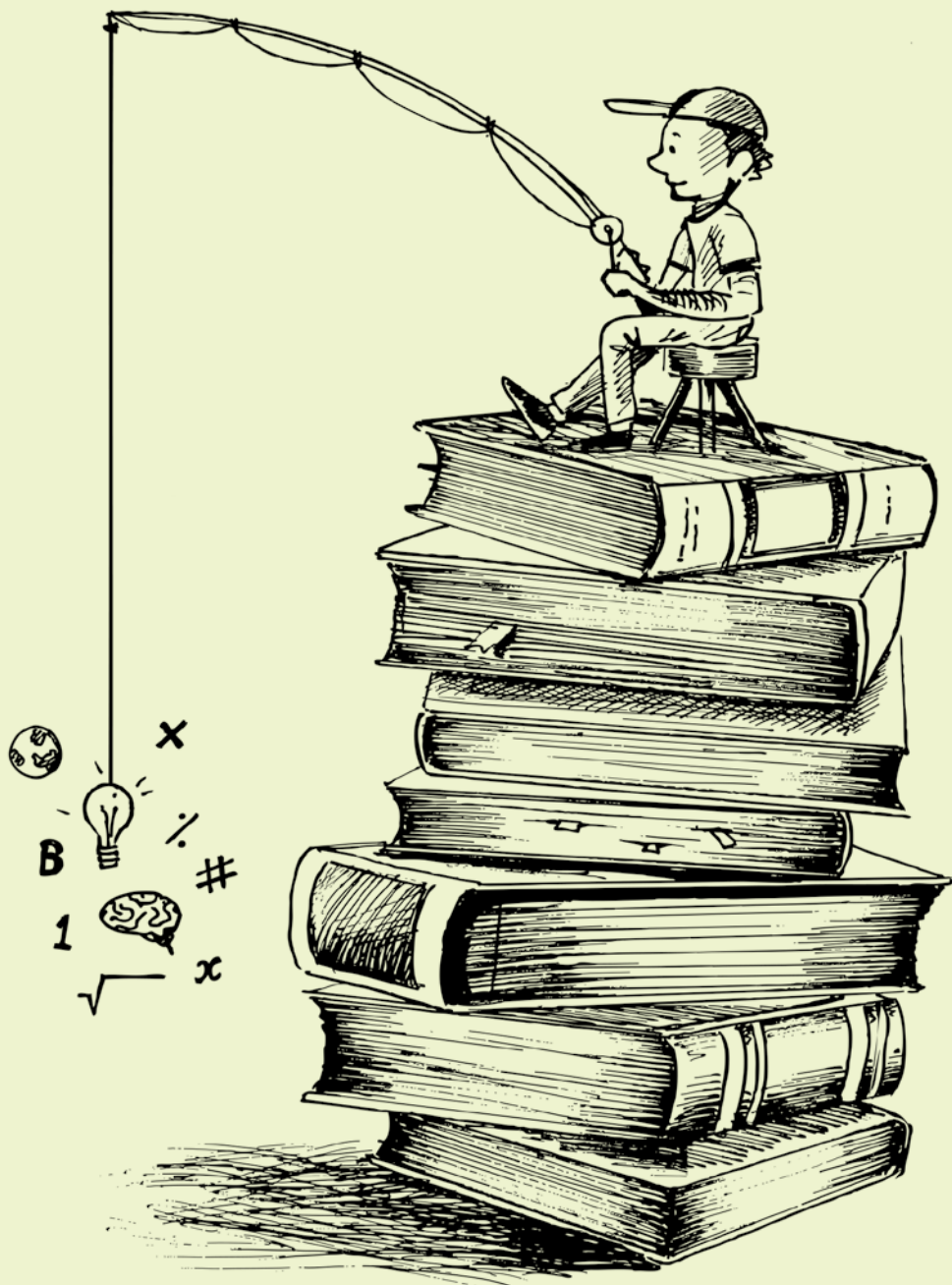
Esriptor i periodista

16. **35**

EXPRESSION I COMUNICACIÓ INFANTIL EN LES FOGUERES D'ALACANT

Juan Carlos Vizcaíno Martínez

Investigador de les Fogueres d'Alacant

Pròleg

PER QUÈ M'IMPORTA LA LECTURA?

Gemma Lluch

Universitat de València

Quantes vegades t'han dit que llegir és important? Quantes vegades t'han repetit que la lectura dóna plaer? I quantes vegades no has sentit plaer ni has sentit que això de la lectura és important?

Francament, jo no et puc donar una resposta definitiva. Però sí que **PUC COMPARTIR AMB TU PER QUÈ LA LECTURA M'AGRADA DES QUE ERA MENUDA I PER QUÈ ARA ENCARA M'AGRADA. LA RESPOSTA ÉS SENZILLA. PERQUÈ LA LECTURA M'HA FET EL QUE SÓC, M'HA AJUDAT A FER EL QUE FAIG O A ENTENDRE EL QUE SENT.**

Possiblement, el que acabe d'escriure no signifiqui res per a tu, ni t'explique res. Ho intentaré amb alguns exemples.

Un dels primers viatges llargs que vaig fer va ser a Panamà. Havíem de preparar la *X Cumbre Iberoamericana de Presidentes*. Una gran responsabilitat, era la primera vegada que m'enfrontava a una situació com aquella i us he de confessar que sentia pànic. Havia de parlar davant de tots els ministres de cultura en un país desconegut per a mi.

Vam arribar a Panamà dos dies abans per a les reunions prèvies i la persona de l'ambaixada em va invitar a visitar una de les platges per descansar i relaxar-me. Mentre viatjava en aquell cotxe per carreteres de pedra amb una vegetació salvatge, de sobte, em vaig sentir a casa. **EM SENTIA EN EL PAISATGE DE LES AVENTURES DELS PIRATES ALS MARS DEL CARIB QUE TANTES VEGADES VAIG RECÓRRER EN ELS LLIBRES QUE HAVIA LLEGIT.** Vaig reviure els relats dels

pirates que van exaltar durant tot el segle XIX l'heroi individual que es mou per escenaris exòtics. Mirava amb ansietat per la finestra del cotxe i esperava trobar-me amb la cara de John Silver o l'espasa de Sandokan.

Quan vam arribar a la platja, em van deixar que em ballara mentre una persona vigilava per si venia un tauró. Estava sola en aquella platja immensa, en aquella mar interminable. VAIG MIRAR L'HORITZÓ I VAIG RECORDAR FIL PER RANDA EL CORSARI NEGRE QUE EMILI SALGARI VA ESCRIURE EL 1899. Us assegure que el vaig veure allà dins, dalt del seu vaixell, carregant amb una història sobre el sentit de la dignitat, de la paraula d'honor, de la venjança, del valor i del coratge d'una vida construïda a través d'amors contradictoris.

A l'endemà, quan havia de parlar davant dels ministres de cultura d'Iberoamèrica, quan els vaig veure asseguts amb els seus vestits seriosos i les seues corbates mirant-me, ja no vaig tenir por. Perquè SENTIA QUE AQUELL PAÍS JA ERA EL MEU, L'HAVIA FET MEU A TRAVÉS DE LES LECTURES DELS MEUS PIRATES PREFERITS. A la meua dreta sentia el somriure de Sandokan i a la meua esquerra el coratge del Corsari Negre. Ambdós em protegien i em donaren la força necessària per parlar, per convèncer els polítics que invertiren en lectura perquè els nens dels seus països gaudiren també de les oportunitats que la lectura m'havia donat a mi.

DE VEGADES ÉS DIFÍCIL POSAR PARAULES ALS SENTIMENTS. ÉS MÉS FÀCIL CREAR UN RELAT QUE ENS AJUDE A ENTENDRE QUÈ ENS PASSA. I LA LECTURA, ALGUNS LLIBRES, TAMBÉ M'HAN AJUDAT A FER-HO.

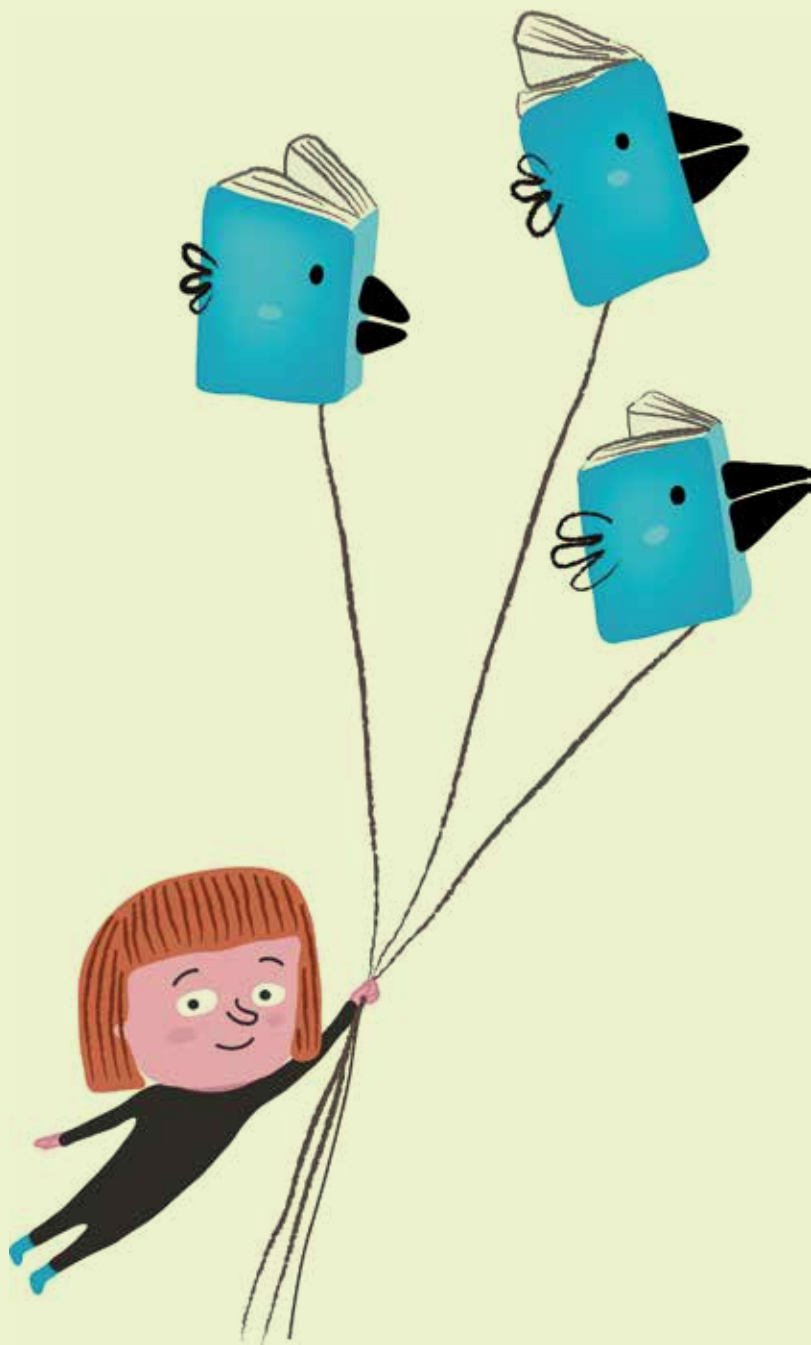
Trie *El comte de Montecristo* (1844), un relat que ha inspirat nous llibres, sèries o adaptacions audiovisuals. Però aneu al llibre, **INDAGUEU EN EL DOLOR QUE SENT EL PROTAGONISTA DAVANT LA TRAÏCIÓ DE LES PERSONES ESTIMADES.** Un dolor que el porta a tramir una venjança que dura tota una vida, teixida de sentiments oposats i aventures perdudes.

O **DESCOBRIU LA VIDA I LA MORT D'AQUELL MONSTRE,** *Frankenstein* (1818), però aneu al llibre perquè només allí trobareu una persona dolça, tendra que només busca una mica d'amor en un pare científic incapaç de reconèixer en la seua obra el cor que ell no va saber crear.

I no oblideu que en el món molts xiquets i xiquetes no tenen una vida fàcil. També en el teu barri o al teu carrer. **SABEU QUE AQUESTS XIQUETS VAN TARDAR MOLT A SER PROTAGONISTES D'UN LLIBRE?** Charles Dickens va ser el primer que va narrar la història d'un desvalgut i víctima d'una societat en plena revolució industrial: *Oliver Twist* (1838) o *David Cooperfield* (1850).

I SI ETS UN ADULT I ENCARA CREUS QUE TOTS ELS INFANTS SÓN INNOCENTS, NO DEIXES DE LLEGIR PETER PAN. Però no aquell que va crear Walt Disney i que va despullar de la innocència malvada, has de llegir el llibre del seu autor real, Barrie, i no oblides el final.

O el relat filosòfic de *La sirenetta* on Andersen crea un **PERSONATGE QUE VOL, NO NOMÉS UN AMOR SINÓ SOBRETOT UNA ÀNIMA.** O la *Ventafocs*, eixa **DONA VALENTA QUE** sense ajudes de fades, ni

sabates de vidre, ni el toc fatídic de les 12 hores ACONSEGUEIX, ELLA SOLA, ARREGLAR LA VIDA QUE LI VA PRENDRE UNA MADRASTRA.

Us preguntava al principi quantes vegades us han dit que llegir és important o quantes vegades us han repetit que la lectura dóna plaer i quantes vegades no heu sentit plaer ni heu sentit que això de la lectura és important.

Jo no sé si la lectura exactament m'ha donat plaer. PERÒ SÍ SÉ QUE MOLTS DELS LLIBRES QUE HE LLEGIT M'HAN AJUDAT A VIURE, millor dit, m'han ajudat a viure millor. A superar les proves que la vida m'ha obligat a viure perquè he trobat personatges que han viscut situacions similars i els he acompanyat mentre patien o mentre somreien i m'han demostrat que mai no estem sols i, sobretot, que tenim la capacitat de superar les situacions que la vida ens té preparades.

Per això he volgut compartir la meua experiència amb tu i t'he presentat els personatges que m'acompanyaren durant alguns moments de la meua vida i m'ajudaren a fer-la més fàcil. I..., QUINS SÓN ELS TEUS? M'HO CONTES?

13

ONA I EL VERD

Mercè Climent

Espectora i editora

Q UAN ONA VA FER SET ANYS ELS PARES LI COMPRAREN
UN QUADERN PRECIÓS DE TAPES DURES I FULLS
BLANCS IMPOL·LUTS, I UNA CAIXA DE LLAPISSERES
DE FUSTA, la més gran de la papereria, la que tenia cent

colors diferents. Estaven convençuts que Ona se sorprendria en comprovar que existien tants colors diferents al món. A més, a ella li encantava dibuixar i de segur que li trauria molt de profit al regal.

Efectivament, Ona va estrenar el quadern de seguida. Allò dels colors no li va cridar massa l'atenció. Bé, ni massa ni poc, més bé gens. Sí que els va dir una cosa que llavors no van entendre:

—Per a què vull jo tantes llapisseres?

Els va desconcertar molt que fins que la llapissera de més a l'esquerra no era menuda com el seu dit gorrinet, Ona no n'agafà una altra de diferent. Sempre havia sigut una xiqueta molt metòdica i endreçada, però això era realment estrany. Tanmateix no en feren massa cas.

Així, primer vingueren uns estranys fulls en blanc on Ona assegurava veure-hi de tot: personatges de contes que havia llegit, la família sencera banyant-se en la mar o cases xicotetes envoltades d'arbres fruiters. Després li tocà el torn als paisatges grocs, taronja i rojos, com si Ona s'haguera encapritxat amb els capvespres. En acabant la constant eren cares de tons verdosos i blavencs, com si la pel·lícula d'aquell extraterrestre se li haguera quedat ben gravada. Finalment, després de mesos i mesos de treball, arribaren els escenaris més foscos. Aquests esglaiaren i molt els pares. Eren tristos i tenebrosos,

amb cels sempre negres, boscos grisos i llacs marrons. Encara no ho sabien, però ella no notava cap diferència respecte dels primers. Fins que un dia **EL METGE ELS DIGUÉ QUE LA SEUA FILLA VEIA EL MÓN NOMÉS D'UN COLOR: EL VERD.** No calia preocupar-se, només és que havia nascut amb una membrana als ulls d'aquest color. Una operació molt senzilleta i els ulls tapats durant una setmana era tot.

En tornar a la consulta per a la revisió, el metge engegà una llanterneta i analitzà els ulls de la xiqueta. Finalment sentencià:

–Està curada.

Els pares estaven molt contents, però Ona no ho semblava tant.

De camí a casa els pares la notaren estranya, però pensaren que era normal ja que havia d'acostumar-se als nous colors de la vida. Per ajudar-la en el procés d'adaptació no paraven de dir-li coses, com ara:

–Has vist quin cel més blau tenim hui? –primer la mare.

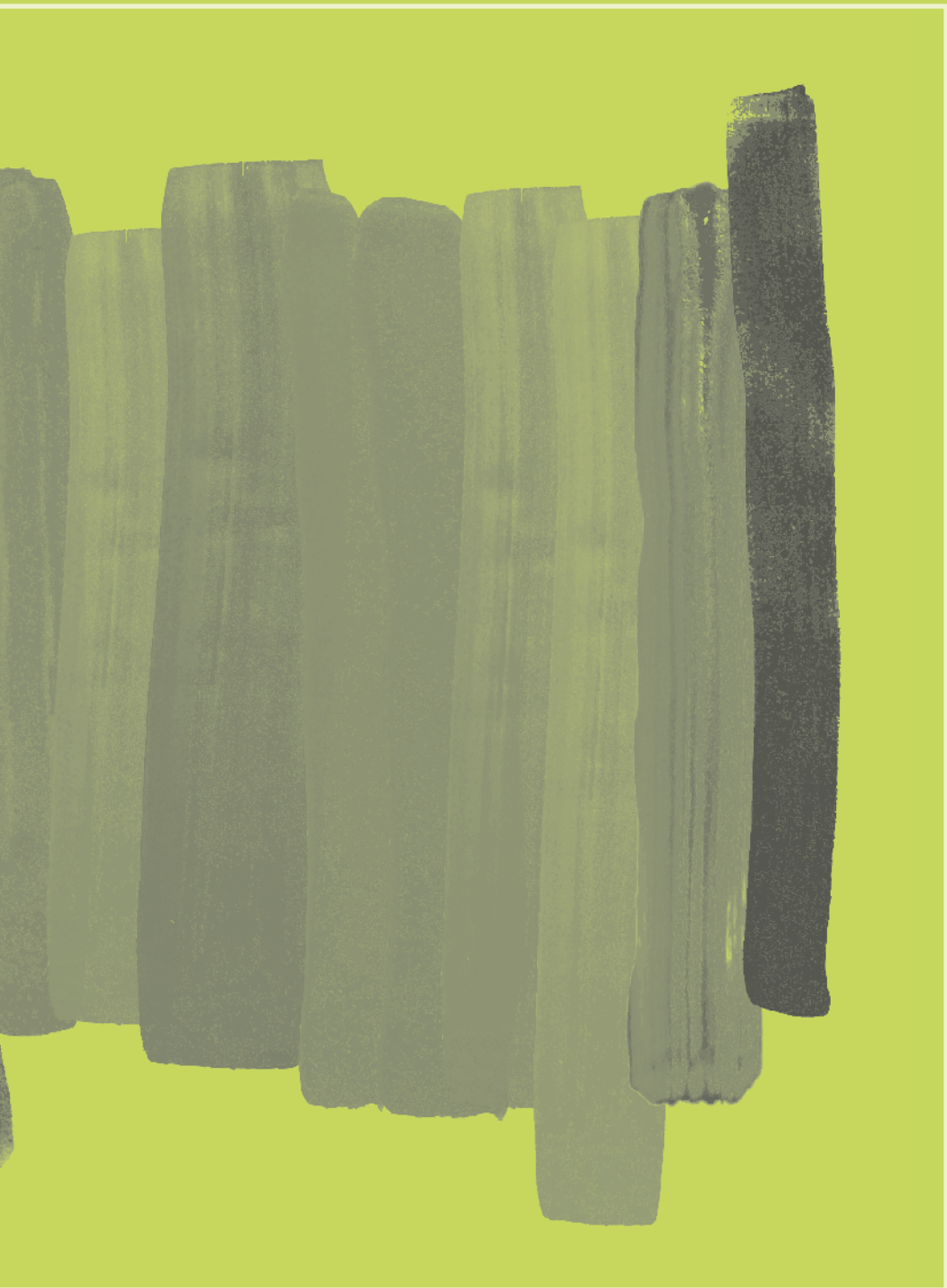
–Mira quines roses roges tan precioses! –després el pare.

–T'agrada el vestit de color blau que portes hui? –de nou la mare.

–I les sabatetes negres de xarol? –altre cop el pare.

Ona no els feia massa cas. Només se sentia segura mirant l'herba que trepitjava. El verd amic, el verd que ja coneixia, el verd de sempre.

En arribar a casa es tancà a l'habitació amb Gespi, el seu gatet. Els pares es miraren preocupats, no entenien res. Sentien com la xiqueta obria i tancava calaixos sense parar, com si buscara alguna cosa. En un moment donat van escoltar els miols queixosos de Gespi. Què estaria maquinant Ona? QUAN ELS PARES ESTAVEN DECIDITS A ENTRAR A L'HABITACIÓ DE LA FILLA, ELLA SE'LS AVANÇÀ I APAREGUÉ AL LLINDAR DE LA PORTA VESTIDA AMB LA DISFRESSA DE GRANOTA, UNES BOTES DE PLUJA VERDES I UN LLACET, TAMBÉ VERD, AL CAP. A UNES PASSES CAMINAVA TOT MOIX EL GATET, TENYIT PEL VERD D'UNES AQUAREL·LES.

Ona buscà els pares amb la mirada i bastant enfadada els digué:

-DEMÀ PINTAREM LA MEUA HABITACIÓ DE VERD.

14

ENCARA DIUS QUE NO SAPS HISTÒRIES?

Pep Castellano

Escriptor i tècnic de formació d'animadors juvenils a l'IVAJ

Saps, Joan?, he d'inventar-me una història i no se m'acudeix res.

-Com que no, Marta? Vinga, que tu pots.

-No em digues que puc! Si hi ha una cosa que no sé fer... és... inventar-me històries!

-Sí que saps. **RECORDA LA PREGUNTA MÀGICA: QUÈ PASSARIA SI...?**

-Què passaria si... què?

-Tens un mocador?

-Què passaria si tinguera un mocador?

-No; Marta t'estic demanat un mocador. Tinc ganes d'esternudar. Atxim!

-Salut! Pren el mocador.

-Gràcies!

-I què passa amb la pregunta màgica per inventar-me històries?

-Ah, sí. Mira, ja que m'has deixat el mocador... Què passaria si el teu mocador fóra màgic?

-Si el meu mocador fóra màgic...

-Vinga, pensa! Atxim!

-Salut! EL MEU MOCADOR MÀGIC, A L'HIVERN, SERIA CALENTET, I PER L'ART DE LA MÀGIA FARIA DESAPARÈIXER ELS ESTERNUTS I..., PODRIA SERVIR PER A TRAURE ELS CONSTIPATS DEL MÓN.

-Ben pensat. Atxim! Però a l'estiu no el podries gastar.

-A l'estiu li demanaria frescor. El mocador convertiria la suor en ona de mar de platja, en pluja glaçada de propaganda de colònia, en llepada de gelat de xocolate i menta...

-O de mandarina i meló.

-Això! Si el meu mocador fóra màgic, no tindria mai tristor, perquè transformaria les llàgrimes en ganes de riure.

-Ha ha ha! Molt bé! Ja estàs encarrilada!

-Me'l nugaria al cap i, segurament, el meu mocador es transformaria en un elegant barret de copa alta. Com els que gasten els mags. I, amb un barret així, podria fer apareixer un ram de flors, o un conill, o un rastre de mocadors de mil colors, tots màgics, i podria...

-Podries, què, Marta?

-Podria fer aparèixer el que tu volgueres. Va, demana! Un entrepà de truita amb anxoves, si tens fam; o un refresc de fruita, si tens set; o un pijama d'estrelles, si tens son...

-És que no sé...

-O un sofà molsut, amb manta i tele, si no ho saps i no tens ganes de res... La màgia del meu mocador és poderosa. Em pose el mocador al coll i puc ser una persona ben elegant, o una executiva encorbatada, o una voluntària scout canviadora del món...

-Ja veig, ja.

-I, SI PESSIGUE UNA PUNTETA DEL MOCADOR MÀGIC A L'ANELL DE LA MÀ, I SALUDE AMB CERTA GRÀCIA, PUC SER FALLERA MAJOR, O REINA DE LES FESTES, O DUQUESA DE SAGUNT, O PRINCESA DE LA MAR...

I, posats a demanar, si parlem de saludar, si trac el mocador, a la plaça de bous, com que és màgic, puc demanar que li tallen les orelles...

-Iee! Marta, vols dir que no te n'has passat.

-I a algú altre que no siga el bou?

-No. Tampoc. No es talla res!

-D'acord, doncs..., si posat un cas, el bou de la plaça...

-Amb totes les orelles, eh?

-Que sí! Si post un cas, el bou es trencara un braç, jo li deixaria el meu mocador, li faria un cabestrell i, com que és màgic...

-El braç del bou curat!

-Just! I si, amb el braç curat, el bou volguera fer muixerangues amb altres bous i vaques...

-Muixerangues, Marta?

-Què passa? Els que fan muixerangues també gasten mocadors, no?

-Sí, sí. Jo no dic res, endavant!

-Doncs això, **SI TOTS I TOTES TINGUEREN MOCADORS MÀGICS BEN EMBOLICATS ALS CANELLS, S'ENFILARIEN AMB PRESTESA FUNAMBULESCA, FARIEN FIGURES IMPOSSIBLES I ENS DEIXARIEN A TOTS AMB LA BOCA OBERTA.**

-I potser hauríem de recórrer als nostres mocadors, encara que no foren màgics, per torcar-nos la baba d'admiració contemplant una rabera de bous i vaques fent una muixeranga.

-Mira, sí. Perquè té molt de poder un mocador màgic.

-Ja ho crec.

-I també, pots doblegar-lo en forma de triangle i ficar-te'l a l'esquena, per damunt de la brusa, perquè són Falles i estem de festa. Però, has de saber que, si fas això, el mocador es pot convertir en una ala delta i volaràs per on tu vulgues.

-Ja saps, Marta, que això de volar no va amb mi.

-No voles, si no vols. També pots convertir el mocador en un llençol de somnis, dels que et permeten triar-ne un de diferent per a cada nit. O en una pancarta gegant, al capdavant d'una manifestació que demane drets necessaris i justícies justes... O fins i tot, es pot transformar en bandera. Això sí, com que el mocador és màgic, tindria els colors de totes les nacions de la Terra i...

-Marta...

-Què?

-ENCARA DIUS QUE NO SAPS HISTÒRIES?

15

H99: INADAPTACIÓ ESCOLAR

Antoni Rubio

Escriptor i periodista

El conte "H99: Inadaptació escolar" pertany al llibre *Black Friday*, d'Antoni Rubio, publicat per Sembla Llibres l'any 2017)

-Tens ja la llista?

-Sí, me l'acaben de passar...

-I què?

-Doncs el de sempre...

-Comence a estar ben fart, tu... Així no ens en sortirem mai! Quants són aquesta vegada?

-No sé, uns quants, comença a apuntar...

-Digues.

-ESTHER MARTÍ, DE 2N ESO, NOU ASSIGNATURES SUSPESES, NO FA ELS DEURES, NO CALLA A CLASSE, NO PORTA EL MATERIAL...

Els pares s'han separat i no hi ha manera d'ajuntar-los als dos en una reunió. El que mana un, l'altre ho desautoritza. La xiqueta està sempre pel carrer i no té horaris. Quan avisem a casa de qualsevol història, el pare li clava dos hòsties i la mare li ho justifica tot.

-Doncs sí que estem bé...

-Ahmad Fawaz, de quinze anys... No sabem ben bé en quin curs posar-lo. Vivia a Homs fins que va esclatar la guerra i la família va sortir de Síria per cames. NO N'AMOLLA UNA: NI EN VALENCIÀ, NI EN CASTELLÀ. I TAMPOC SEMBLA QUE LI INTERESSE MASSA. ENTÉN EL QUE VOL... SAPS QUÈ VULL DIR? EL POSEM ON EL POSEM, REPETIRÀ SEGUR.

-Següent?

-Jordi Fernández. Transtorn d'hiperactivitat diagnosticat...

-Vaja! Quina novetat!

-NO PARA QUIET NI UN MINUT PERÒ, ÉS CLAR, TÉ TRETZE ANYS. QUAN VE MEDICAT, VA ZOMBI, NO ES CONCENTRA I ÉS QUASI PITJOR. Jo ja li he dit als pares que el xiquet no té res d'especial però ells que sí, que al psicòleg, i no hi ha manera... Està a la mateixa classe que Laia Roca, la nova que va patir 'bullying' a l'altra escola. Es veu que no la deixaven en pau i, al final, l'han hagut de canviar de centre. Arriba amb un munt de pendants i no fa massa bona pinta.

-Dóna't aire o no acabarem mai...

-Ací parla d'un tal Joan Peris... Arriba a l'ESO amb nivell de Primària. És un trasllat familiar. Els pares no tenen feina coneguda i s'ha passat la vida d'escola en escola. Arriba des d'un CAES d'Alacant i l'informe diu que, A VEGADES, ES PRESENTA A CLASSE SENSE SABATILLES O AMB PINTA DE NO HAVER MENJAT EN DOS DIES.

-Caguentot... I què diuen els serveis socials?

-El pare biològic està a la presó però la mare té la custòdia... Vaig parlar l'altre dia amb ella i em va dir que no té diners per al material, que ho sent molt, i que el fill li fa falta a casa per a treballar en no sé què. Em recorda al cas aquell que tinguèrem, el d'Atanase...

-Qui?

-Sí, home, el xiquet romanés, o moldau, o de no sé on... que el germà gran el treia de l'escola per anar a arreplegar ferralla.

-Ah, sí, alguna cosa em volta...

-Mira, David Soler, amb aquest sí que tindrem tema... EL VAN ENXAMPAR L'ALTRE DIA ROBANT AL SÚPER DE LA CANTONADA I HA VINGUT LA POLICIA PREGUNTANT PER ELL. Té un juí pendent també per un tema d'una moto... Porta molt mal camí, la veritat.

-Uf! D'aquest, en conec a la família. De menut el deixaven sempre amb els avis i el xiquet es va acostumar a fer el que li rotava. Ara és ja més alt que son pare i ha esdevingut, simplement, ingovernable. Carn de reformatori.

-Hi ha també una tal Jèssica Moreno. Et sona?

-SÍ, SÍ, UNA XICA LLESTA, PERÒ TAMBÉ UNA VERDULERA DE CAL DÉU! NO LI AGRADA RES: NI LLEGIR, NI L'EDUCACIÓ FÍSICA, NI LES

MATES... Dibuixa molt bé, això sí, però com sempre pinta el que li dóna la gana en lloc del que li manen, tampoc no trau bones notes a Plàstica. Podríem dir que és l'exemple d'alumne desmotivats.

-Com aquell raper... Te'n recordes? Enric no sé què, el de la gorra i el fum de piercings, el que sempre estava llegint pels racons i després es deixava en blanc els controls de lectura perquè deia que passava "dels llibres de merda que poseu a l'escola".

-Enric? **EIXE NANO ERA UN CABRÓ DES QUE VA XAFAR PRIMÀRIA! ROÍ, ROÍ, I AMB MOLTA MALA IDEA.** No recordes que va deixar tancada a Empar al despatx perquè no anara a fer-los classe? Quin pinta!

-Aleshores què? Tots?

-Sí, tots... **MARCA'LS LA CASELLA H99: "INADAPTACIÓ DE L'ALUMNE AL MEDI ESCOLAR".**

ANYS DESPRÉS, NINGÚ NO VA ENTENDRE LA PINTADA QUE VA APARÉIXER A LA FAÇANA DE L'ESCOLA: "INADAPTACIÓ DEL MEDI ESCOLAR A L'ALUMNE". Diuen que van veure un tal Enric no sé què, amb gorra i piercings de tota mena, fugint del lloc en autobús, **MENTRE LLEGIA EL LLIBRE QUE LI HAVIA EIXIT DELS OUS.**

*Història i anàlisi
de les publicacions
infantils festives.
El cas d'Alacant*

16

EXPRESSIÓ I COMUNICACIÓ INFANTIL EN LES FOGUERES D'ALACANT

Juan Carlos Vizcaíno Martínez

Investigador de les Fogueres d'Alacant

Com en tantes altres parcel·les de la principal festa alacantina, expressió màxima de la cultura popular del segle XX a la ciutat, es pot dir que molts dels seus elements van incorporar-s'hi de manera casual, però al mateix temps ràpida. Sempre he pensat que en les Fogueres d'Alacant no hem tingut el que podríem denominar "prehistòria" –per més que si es pugen trobar referències llunyanes, entorn d'una herència d'art efímer, conseqüència del barroc tardà en el conjunt de les terres valencianes. De qualsevol manera, LA GRAN PARADOXA ALACANTINA LA SUPOSA LA SEUA RAPIDÍSSIMA CONSOLIDACIÓ EN 1928, en poc menys de tres mesos, en què es porta avant un model de festa, al qual personalment va estar condemnada la ciutat, i que estic convençut que en cas de no haver-se forjat en la visionària iniciativa de José M^a Py i Ramírez de Cartagena, molt prompte haguera vist la llum, potser en un altre embolcall –respectant la denominació falla, o potser celebrant-se igualment al març. Siga com siga, en una bella mescla d'atreviment –per part dels seus artífexs–, i de sentit fenici –per part de l'entitat "Alicante Atracción", que va patrocinar el nou festeig, com a element de projecció local–, la veritat és que les originàries Fogueres de Sant Chuan (sic) es van integrar a la perfecció en l'engranatge d'aquell Alacant de poc més de setanta mil habitants.

NAIX LA FESTA; SORGEIXEN LES FOGUERES INFANTILS

Molt prompte es van sumar gran nombre de districtes. Ja en el seu any fundacional apareixen els primers cartells. En 1929 sorgeix el pasdoble *Les Fogueres de Sant Chuan*, que es convertiria en símbol de la celebració. Apareixerien artistes, i fins i tot anys després

EXPLICACIÓN

DE LA

**FOGUEIRA
INFANTIL**

DE LA

Avenida Libertad

Año 1932

(Segundo Año)

Precio: 10 céntimos

EXPLICACIÓN

El sentido de esta foguera no es ni político ni de sátira, es solamente una advertencia a los obreros para que se unan y que por la fuerza no se consigue nada, vale más la astucia, pero pasemos a la explicación.

Consta de un monumento, al cual están construyendo un grupo de obreros, en la parte delantera del monumento, los cadáveres gloriosos de Galán y García Hernández cubiertos de flores, coronas, y la bandera tricolor, la sangre de los cuales derramada en vil asesinato, cimenta el monumento, encima del cual la imagen de la República con una balanza en una

mano (igualdad de todos ante la ley) y una espada en la otra (justicia para todos), contempla venir impetrida el Fantasma del Caos; pues sabe que los mismos que la construyen la defenderán.

¡Obreros... uníos y defended a la República!

Gracias por vuestra atención y hasta el año que viene.

La Comisión:

Manuel Salas

Julio Carrillo

César Poveda

s'incorporarien línies avantguardes en els seus monuments, amb més convicció que en els exemples que ja s'havien plasmat fint i tot prèviament a València. Enmig d'aquella voràgine d'elements, que s'estendrien a creació de les barraques –a partir de 1931–, la figura de la Bellesa del Foc –en 1932–, o fins i tot els populars “Ninots de carrer”, es té com a referència 1930 –la tercera edició de les nostres festes–, com el punt de partida de les fogueres infantils a la ciutat.

Dins d'un recorregut que es pressuposa dominat per previsibles absències de documentació, **ES TÉ CONSTÀNCIA DE LA PLANTÀ DE LA PRIMERA FOGUERA INFANTIL AL BARRI DE BENALUA.**

Intuïsc que, com succeiria amb la pràctica totalitat de les comissions infantils existents fins a la interrupció de les festes després de l'edició de 1936, i fins i tot molts anys després, aquestes circulaven de manera autònoma. Sense cap dependència amb les comissions adultes, fins al punt que van florir diverses d'elles, que representaven carrers i racons que no tenien equivalent com a districte organitzat. Això no limitaria, ans al contrari, l'existència d'una gran vitalitat en aquests col·lectius infantils. Era lògic d'altra banda, ja que **LA FESTA VA CONÉIXER UN EXTRAORDINARI CREIXEMENT EN EL PERÍODE REPUBLICÀ,** que li va permetre albergar comissions representatives de Madrid –en 1934– i, sobretot, Orà i Alger –entre 1933 i 1936–, enormement lligades a la nostra ciutat. En un context on els Fogueres aconseguirien les trenta-cinc comissions en 1934 –una xifra que no s'igualaria fins a 1968, i només se superaria en 1972–, i on les barraques ja tenien carta de naturalesa autòctona, **ERA DE PREVEURE QUE LA FORÇA DELS COL·LECTIUS INFANTILS PARTICIPANTS EN EL SEU SI FÓRA NOTABLE.** En concret, en el valuós estudi realitzat

Infantil

49

Excmo. **ALCALDE DE ALICANTE**

Los vecinos pequeños de la calle del Maestro Gaztambide se han reunido y han acordado construir una Foguera infantil que adjunto incluimos dos fotografías del proyecto que representaría como verán V. S. el Castillo de San Fernando poniendo la necesaria escalera, en la calle del Maestro Gaztambide, mejor dicho

2-6-33

Autógrafa

en la calle de arriba, Marques de Molins, para subir al Castillo proyectada hace algunos años por el malogrado Republicano D. Antonio Rico Celis, y al efecto se dirigen a V. S. respetuosamente se dedique aprobar el antedicho proyecto y autorizar la implantación de la Foguera infantil en la calle del Maestro Gaztambide.

Gracia que no dudaron al examinar las peticiones de dicha calle y lo saludan, cariñosamente, en Alicante a 19 de Junio de 1933

Por la comision

El niño Paquito Torregrosa
Maestro Gaztambide nº 25

per Armando Parodi¹, comptabilitza la presència de comissions i monuments infantils, a partir de la documentació existent en l'Arxiu Municipal d'Alacant.² I és curiós assenyalar aquesta circumstància, ja que aquests quasi improvisats col·lectius formats per xics de l'època, no necessitaven de la tutela de cap comissió adulta. Tanmateix, sí que havien de rebre el visat d'autorització municipal, que fins i tot en aquells anys del període republicà va exercir l'oportuna censura, en aquell temps generalment cenyida al respecte del decor, encara que també a la suposada inoportunitat de referències polítiques. Siga com siga, aquesta circumstància és la que ha permès mantindre fins als nostres dies els testimonis més contundents d'aquesta vitalitat infantil en els Fogueres dels anys trenta.

SERIA AQUEST EL MOMENT EN QUÈ, DE MANERA IMPROVISADA, APAREIXERAN LES PRIMERES PUBLICACIONS, QUE REPRESENTARAN AQUESTES FOGUERES INFANTILS. En concret, podem constatar la presència de xicotetes publicacions, com la

1. Parodi Arróniz, Armando. *Alicante arte y fuego* (edit. Foguera Gran Via-La Cerámica, 2010).

2. En concret, Parodi assenyala la referència de tres comissions infantils en 1932. La xifra ascendeix a dotze en 1933, a catorze en 1934, descendeix a set en 1935, i s'eleva a tretze en 1936. Curiosament, no hi ha cap referència de la foguera infantil de Benalua de 1930, que es té com la degana de totes les que es van plantar a la ciutat.

1934. FOGUERA INFANTIL SAN BLAS (AUTOR, RAMÓN MARCO DE NIÑO)

de l'Avda. de la Libertad en 1932³. En 1933 consta l'existència de la publicació del Pasache de la Fonda de la Unió (sic). I de 1934 podem destacar dues edicions d'aquest tipus. La primera, la de Plaza del 14 de Abril, probablement la més completa en aquest període⁴.

D'aquell any, destacarem així mateix les xicotetes edicions de les comissions de Torrijos-Pascual Pérez, i carrer del Maestro Marques.⁵ Finalment, constatem que en 1935 apareixerà una nova publicació, patrocinada per la comissió infantil de Torrijos-Maestro Marques.

PER A DESCRIBRE AQUESTES PUBLICACIONS, ASSENYALEM LA SENZILLESA DE QUASI TOTES ELLES –fem excepció de l'esmentada Plaza de 14 de Abril en 1934–, que es limitaven a aparéixer com a xicotets programes explicatius o dels seus actes. Cal tindre en compte que els primers llibrets de fogueres destaquen per la seua senzillesa, heretant la literatura festiva en vers en llengua vernacle. Serà a partir de 1934, quan a Alacant comença a implantar-se una publicació més ambiciosa, que s'allunya d'aquesta referència, per a erigir-se de vegades com una cuidada edició, procurant en ella l'aportació de firmes més o menys prestigioses, en un àmbit temporal on la ciutat destacava per la presència de referents culturals d'enorme

3. Es tracta d'un senzill tríptic de to verdós, un dels originals del qual vaig cedir i es troba exposat en una urna del Museu de Fogueres, i al qual el pas dels anys ha desposseït la tonalitat del seu paper.

4. El seu cost era de 15 cèntims, i constava d'una explicació del monument, cosa que es destacava com a atractiu en la seua coberta.

5. La publicació, de vuit pàgines, estava escrita pel màxim artífex del xicotet monument, el posteriorment rellevant component de la Comissió Gestora, Miguel Castelló Villena.

EXPLICACIO DE LA FOGUERA

Esta ditjosa mania del Nestlé i les estampetes mos costa als pares ca dia el humor i les pessetes. Assò es una perdicció i una epidemia fatal porque cada colecció fa gastar un dineral i estém tots sense un botó. Per el camí que portém pronte sense moneetes p'a mentjar mos quedarém, i entoncas mos mantindrém en fritanga de estampetes. Li dones a un fill dinés p'a que es compre una barreta,

1934: PLAZA DEL 14 DE ABRIL.

(Hoy de CALVO SOTELO) Foto de la Foguera Infantil, Llibret y Explicación

perque no hià per a mes, i ell es compra una estampeta. Creus que a escola s'encamina p'a ferse un home formal i el molt gandul fa fotgina i s'en va al Monumental.

Pero no cregues que va porque el cine li agrà massa, que cuant s'en va cap allà ell de la porta no passa.

I eixa porta es una esportja que els va xuplant les moneetes, porque allí tenen la lontja p'a negociar estampetes.

Hia estampeta que además de cara costa un mal rato, costa trampes i dinés, igual qu'el inquilinato.

Hia algunes que mai es proven ni es veuen mai en les mans, per molt que es busquen no es troben, igual que els republicans.

Pero atres abunden tant que es veuen fins el asfalto per els carrers de Alacant, igual que els guardies de asalto.

Lo grave de la cuestió es que no sols ja els infants s'entreguen a esta afició, hui ja son els xics i els grants.

Hia qui en la carrera feta i en mes barbes que San Pere li ensenyas una estampeta i com un gos va darrere...

I en casa i en el café i en missa i en la Esplaná a tot' hora tot deu té

les estampes en la ma.

Les esquerres i les dretes, com en de papeletes es turma, a conter de papeletes deixaran caure en la turma en lloc de vots estampetes.

Cuant es pague i cuant es cobre sempre el Nestlé serà el preu; i una estampeta en el sobre s'apegarà pa'l correu.

Els arbitris que en pessetes al Ajuntament paguem de segur que en estampetes de hui en avant pagarem.

En lloc dels regals costosos que ú al atre els novios es fan, entre els novios carinyosos les estampetes seràn.

L'escapulari que va al coll penjant de una veta el devot el canviarà a gust per una estampeta.

Hui ningú a gastar aplega un partge medicinal porque tot el mon s'apega un Nestlé allí ahon li fa mal...

En fi, hià qui te el recel que les bones obres fetes no mos obriran el cel tan bé com les estampetes.

Total, lo del Nestlé es una plaga que a tots mos azota, i fa falta una vacuna com hià contra la pigota.

Alacant, Juny 1934

relleu, en el que s'ha denominat posteriorment com "l'Edat d'Or alacantina"⁶. En contrast amb aquesta circumstància, les publicacions infantils, que circulaven de manera lliure en un context tan vital com escassament organitzat, destacarien per la seua entrançable senzillesa. En tot cas, més enllà d'aquesta presència, aquest germen en les comissions infantils destaca en dos aspectes. Primer, la ràpida assimilació d'aquest davant d'unes festes a penes instaurades. I, també, permetre'n la participació activa, confeccionant aquests xicotets monuments, participant en l'elaboració dels guions, i fins i tot elaborant-ne les falques i cartel·les.

VITALITAT FESTERA INFANTIL EN POSTGUERRA

L'arribada de la guerra civil va representar una tràgica fractura en la vida quotidiana del país. Però per a una ciutat com Alacant i, més en concret, per a unes festes com les Fogueres, van tindre unes conseqüències d'especial calat. D'aquell període de sorprenent solidesa i fins i tot expansió exterior, PASSEM A DIVERSES DÈCADES, ON LA PRESENCIA DE LES NOSTRES FESTES VA ESTAR A PUNT DE DESAPARÉIXER⁷. En consonància amb aqueix període de mancances, aqueix món infantil, improvisat i vitalista, es ressentirà

6. No oblidem que en aquells anys destacava l'aportació en diverses disciplines artístiques de figures com Rafael Altamira, Carlos Arniches, Oscar Esplá, Emilio Varela o Eduardo Irlés. És significatiu assenyalar que el predomini de l'ús del castellà entre ells era aclaparador.

7. 1949 i 1951 van ser dos exercicis en els quals la continuïtat de les Fogueres va estar seriosament amenaçada.

Tonete

Año II

SUPLEMENTO INFANTIL DE *Información*

N.º 30

ALICANTE, 2 de julio 1944

Director: PEDRO LOPEZ ESCUDERO

NUESTRAS FIESTAS

A las doce en punto de la noche de San Juan, que pasó como un sueño, como en los cuentos de hadas, surgieron por todo Alicante llamarrndas que anunciaban la desaparición de las Hogueras que mayores y pequeños, llenos de entusiasmo, habían colocado por todas partes de nuestra ciudad, llenando con su presencia el ambiente de color, luz, alegría, arte y bullicio.

También los niños—incluso los del barrio Garvín—han contribuido a la brillantez de nuestra fiesta.

Publicamos unas hogueras infantiles tomadas al azar entre las muchas instaladas este año.

1945. ELECCIÓN BELLESA DEL FOC INFANTIL

1958. JOSÉ ÁNGEL GUIRAO EN INFANTIL PLAZA GABRIEL MIRÓ

en els primers anys de la postguerra. No obstant això, hi ha dades en aquest context poc estudiat que avalen un floriment a mitjan dècada dels quaranta. Es té constància de la presència de fogueres infantils al carrer General Goded –realitzades per Julio Esplá–, i fins i tot aquest aprenent d'artista assenyalara oralment l'existència –no confirmada– de premis als millors monuments infantils. EN 1944 APAREIX UN CURIÓS TESTIMONI EDITORIAL, DINS DEL SUPLEMENT INFANTIL “TONETE”, que s'incorporava en les pàgines del diari *Información*. El seu número 30, publicat el 2 de juliol d'aquest any, insereix una pàgina dedicada a les fogueres infantils d'aquest any, avalant amb això la importància que adquirien aquestes, de manera complementària al desenvolupament oficial de la Festa. La pàgina destaca per inserir la foto de cinc dels monuments plantats aquell any, encara que subratllava en el seu breu text que aquestes estaven “... preses a l'atzar, entre les moltes instal·lades enguany...”, i ressaltava fins i tot la seua presència al barri del Garbinet. 1945 avala la presència d'un nombrós col·lectiu de comissions infantils, s'elegeix la primera bellesa del foc infantil, càrrec que recaurà en la xiqueta Dalila Compañ Poveda, representant de la comissió infantil del carrer Belando⁸. Aquest nou càrrec es prolongarà en 1946, en ser elegida la representant infantil del districte San Fernando-Lonja, Tereseta

8. Aquesta comissió no tenia equivalent adult, com tantes altres d'aquell temps. La multitudinària elecció, en ser organitzada al marge de la Comissió Gestora, no va ser reconeguda per aquesta, per la qual cosa no va ser fins a 1996, quan Dalila Compañ va ser reconeguda primera bellesa del foc infantil de les Fogueres, per la Comissió Gestora que va presidir Andrés Llorens.

1960. FOGUERA INFANTIL HERNÁN CORTÉS

García,⁹ sense tindre continuïtat. Sí que la tindrien aqueixes fogueres infantils que puntejaven els carrers, i que en aquestes dècades no es troben tan sotmeses a estudi, realitzades pels llavors adolescents Julio Esplá, Francisco Granja o Otilio Serrano, anys després destacats artistes foguerers. Podem consignar en aquest període l'existència del llibret infantil de San Blas en 1947 –tota una raresa en aquest context dominat per la seua absència. Dins d'aquest context de limitacions i llibertat expressiva, no serà fins a 1957 quan s'introduísca la concessió de premis a les fogueres infantils alacantines. I com a evocació directa de la creativitat d'aquells xicotets col·lectius, resulta procedent aportar el testimoni del posterior periodista i polític alacantí, José Mª Perea Soro, i recordar amb afecte la seua experiència activa com a component de la comissió infantil d'Hernán Cortés, a finals de la dècada dels cinquanta i primers seixanta: *"... El primer any que la vam fer, que degué ser 1958 o 1959, i devia tindre dotze o tretze anys. Vam aprendre a modelar, i la foguera ens la vam fer nosaltres mateixos. Els ninots eren uns autèntics ninots, però la foguera la vam dedicar a dos temes que estaven llavors de moda. Una era el cercol del "Hulahop" i una altra l'aneguet del "Ni fu ni fa". Vaig presentar l'esbós i els textos al secretari de la foguera, que estava al carrer de Sant Ildefons, prop de la plaça Nova i ens el van aprovar tot. El cas és que vam posar un vers que deia "El enano, gran*

9. Esperonats per la iniciativa de 1945, que no van reconèixer en forjar-se al marge del seu àmbit, la Comissió Gestora va organitzar l'elecció de la bellesa del foc infantil de 1946, de manera que destaca en la publicitat que es tractava de "la primera".

**LLIBRET
DE LA HOGUERA INFANTIL
Mercado Central**

**HOGUERAS DE SAN JUAN
ALICANTE, JUNIO - 1.980**

forzudo –la menea con el culo” (rialles). I era perquè el “hulahop”, havíem d’enganxar-lo en algun lloc, i el vam enganxar en el cul d’un nano forçut que estava amb les peses. I un altre ninot que ens va eixir tan malament, que el vam pintar com una calavera que li posàvem el platet del “Ni fu ni fa”, i li posàvem “Las calaveras andantes –la menean para atrás y para adelante”. Clar, amb aquells “la menean”, va aparéixer Tomás Valcárcel per a veure la foguera infantil, i ens va retirar totes les cartel·les. Es va quedar un cigne rosa que rematava la foguera –és com si la vera ara mateix–...¹⁰. A poc a poc, la seua presència es va normalitzant, i s’integraren aquestes –encara que no sempre– juntament amb les seues respectives comissions adultes. Serà aquest un dels objectius de l’arribada de Tomás Valcárcel Deza a la Presidència de la Comissió Gestora en l’estiu de 1960. Per això, ja en 1961 incorporarà de manera definitiva la figura de la bellesa del foc infantil, que designarà entre xiquetes de la societat alacantina, molt a la manera autoritària i classista de l’època, però permetent almenys una inquietud cap a la presència dels xiquets en la Festa. De l’inici dels seixanta, es conserven els primers censos infantils, en unes comissions que encara apareixien com a veritables responsables dels seus propis monuments. És a dir, que aquesta expressió com a fruit de la creativitat dels xavals de l’època, marcaven un col·lectiu xicotet, però ple de frescor. Era el període en què donarien els seus primers passos des de foguerers destacats com José Ángel Guirao –en Plaza de Gabriel Miró–, al ja esmentat José María Perea i Pepe Espadero –en

10. “José María Perea; l’alacantí tranquil” VIZCAÍNO MARTÍNEZ, Juan Carlos. MIRADES. Llibret foguera Gran Vía-Garbinet 2015.

PARA EMPEZAR HAY QUE HACER UN DIBUJO, O SEA, EL BOCETO DE LO QUE SERA "LA FOGUERA", O MAQUETA A ESCALA, PLANOS DE PLANTA Y ALZADA CON DISTRIBUCION DE TEMAS.

Hernán Cortés-, passant per un incipient artista com Pedro Soriano – en Carolinas Altas-. Destacaran ja la força i la competitivitat d'alguns barris en la lluita pels seus xicotets monuments, com Sagrada Família, el ja mencionat Hernán Cortés o Pozo-Díaz Moreu.

XIQUETS FOGUERERS AMB INQUIETUDS

Arribada la dècada dels setanta, es produeixen dos fenòmens complementaris. D'una banda, **LES COMISSIONS INFANTILS ES VAN CONSOLIDANT, CREIXEN EN QUANTITAT I EN COMPONENTS, I AL MATEIX TEMPS DEMOSTREN EN ALGUNS CASOS LA SEUA ACTIVITAT AUTÒNOMA.** En elles destacaran la presència d'adolescents d'enorme significació molts anys després en la societat alacantina, i en el propi esdevindre de les Fogueres¹¹. Tanmateix, en un nombre creixent de comissions, els seus monuments seran confeccionats per artistes contractats, i es perd aqueix tret d'espontaneïtat, tan valuós a nivell participatiu. De manera que, en un període en què la integració a unes determinades fórmules organitzatives era una cosa creixent, sorprén trobar-se amb espontànies participacions actives de foguerers molt joves, d'enorme projecció en períodes posteriors, que aporten les seues inquietuds literàries en el marc de les publicacions festives. Ho podrem comprovar en com l'actual veterà president de Sèneca-Autobusos,

11. Noms com Andrés Llorens Fuster, José Manuel Lledó Cortés, Javier Villacampa González, Juan Seva Martínez, Luis Miguel Sánchez, o Antonio Peral, entre altres.

San Juan
1988

Libreta

foquera infantil
Benito Perez Galdos
Alicante

Josep Amand Tomàs, realitzava els seus temptejos poètics en les pàgines del llibret d'Hernán Cortés. O com l'actual conseller de Transparència de la Generalitat Valenciana, Manuel Alcaráz Ramos, ens brindava, amb només catorze anys d'edat, el conte titulat "El ninot y el forastero", en les pàgines de la *Revista Oficial de Fogueres* de 1972.

UNA NOVA PERSPECTIVA

Serien totes incipients iniciatives de participació, que prompte anirien tenint majors exponents, una vegada arribada la democràcia municipal al consistori alacantí, que permeté l'arribada a l'alcaldia de José Luis Lassaletta Cano i, molt poc després, la culminació del llarg període tutelat per Tomás Valcárcel al capdavant de les nostres festes. ÉREM EN 1979, ANY INTERNACIONAL DEL XIQUET, LA QUAL COSA VA PERMETRE CONVOCAR UN CONCURS DE DIBUIX I REDACCIÓ, EL PRIMER DEL QUAL ES TÉ CONSTÀNCIA EN EL COL·LECTIU FESTER INFANTIL, QUE VA PERMETRE QUE LES OBRES GUARDONADES FOREN INSERIDES EN LA REVISTA OFICIAL D'AQUELL ANY. De la mateixa manera, un altre pas avant a l'hora d'augmentar el protagonisme de les comissions infantils va ser sortejar la figura de la bellesa del foc infantil i les seues dames d'honor entre les representants de les diferents comissions –vint-i-set en aquella primera ocasió–, i deixar de costat aqueixa designació directa, entre famílies que no tenien res a veure amb la celebració. Ja s'havien delimitat dues categories al voltant dels monuments infantils, que en 1981 incorporaria la creació suplementària de la Categoria Especial.

(Lección primera e importante)

Esta foguera es un canto al artístico Alicante.

"Alacant el cel".... es sin duda
una exaltación del ser, querer,
cuidar y mimar lo alicantino....

La foguera canta paraules d'amor
te puja molt alt.....
es com si tot fora un cel.....
es com si ser chiquet.....
poc a poc.... pas a pas.....
dia a dia..... es ser home.....
es treballar per ser millor.....

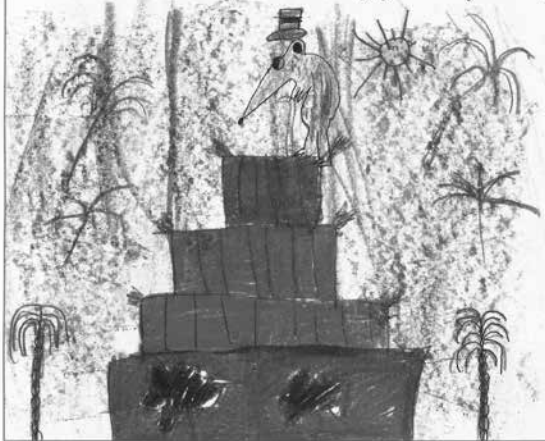
EN 1980 S'EDITARÀ EL LLIBRET DE LA FOGUERA INFANTIL DEL MERCAT CENTRAL, I EN 1981 AQUESTA MATEIXA COMISSIÓ SERÀ L'ARTÍFEX DEL SEU PROPÍ XICOTET MONUMENT INFANTIL,

realitzat pels seus components en unes dependències dins del mateix mercat. Aqueix mateix any es convocaria el Ninot Indultat Infantil –que s'interrompria després de 1982–, i, mentrestant, s'aniria normalitzant la presència de comissions infantils, que en 1981 s'acostaria el mig centenar, sobre les seixanta adultes constituïdes aquell any. Aqueix mateix any serà el primer en què l'òrgan rector de les Fogueres comptarà amb la figura del delegat de Fogueres Infantils, càrrec que assumirà José Ángel Guirao, temps arrere precoç foguerer de Plaza de Gabriel Miró. I, a títol d'anècdota, cal assenyalar que donada la meua insistència al llavors president de la Comissió Gestora –quan un servidor encara vivia a València–, l'entranyable Jacinto Masanet, amb només quinze anys es publicava en les pàgines de la revista oficial d'aquell any el meu article titulat “Los artistas y las hogueras”, pobra i incipient aportació a l'univers plàstic de la Festa, fins llavors sense cap tractament en les seues pàgines. També cal recordar en aquells anys –entre 1979 i 1981–, la presència en la pàgina de tancament del diari *La Verdad* d'Alacant, de la seua secció “La Verdad Joven” dedicada als més xicotets, en la qual el tractament de la Festa apareixia clarament dirigit als xiquets de la ciutat.

ESP AIS DE PARTICIPACIÓ I CREATIVITAT

L'APORTACIÓ I LA IMPORTÀNCIA EN ELS XIQUETS EN LES FOGUERES NO SOLS ACONSEGUIA UN ENORME CREIXEMENT NUMÈRIC, sinó que la seua presència, juntament amb la integració de

Ratolín Roguero
Había una vez un ratón
que era malo y quería
ir a las droguerías y se
madró le dijo que mundo fuere bueno
lo llevaría. Un día invitó a sus amigos
y fueron a ver las droguerías les gustó
tanto que se fueron fijando y al otro
año trajeron ellos una drogueria le
pusieron el nombre de Ratolín Roguero
le dieron un premio y fueron felices.

Juan Carlos Blanco Ramón
Colegio La Paz
2º Primaria

la dona, serien un dels motors d'aqueix enorme període d'expansió. És cert que s'abandonarien certes formes d'expressió comuna antany, però la flama no sols romandria encesa, mitjançant propostes renovades, sinó més viva i normalitzada que mai. En 1983, la revista oficial de la Comissió Gestora *Fogueres*, dirigida per aquell antic i precoç escriptor, Manuel Alcaraz, llavors delegat de cultura de l'entitat, inseriria les redaccions guanyadores d'un concurs convocat als col·legis alacantins. Eren anys també, en els quals la foguera Sèneca-Autobusos realitzava aquells heroics Cursets de Difusió de la Festa als col·legis alacantins. Destacarem també la iniciativa marcada per la comissió de Polígon de San Blas, d'instaurar un concurs de maquetes de fogueres infantils, que va tindre una enorme acceptació, de manera que es va prolongar en anys successius, encara que de manera intermitent. Sens dubte, va suposar una base excel·lent a l'hora de canalitzar la creativitat artística de tot aquell xicot inquiet pel vessant plàstic de la celebració. I cal assenyalar que en aquesta van brindar les seues primeres propostes fins i tot futurs professionals de l'art efímer alacantí.

En tot cas, hauria d'arribar 1986 perquè en la revista oficial *Festa* s'inserira un memorable quadernet dibuixat per Remigio Soler, on explicava a tall de còmic el procés de realització d'una foguera. Seria a partir de l'any següent quan, des de les pàgines d'aquesta prestigiosa publicació anual, es publicaren les obres premiades d'un concurs de dibuix i redacció, que reitera des de llavors, en què canalitzava la implicació dels diferents escolars alacantins al voltant de les nostres festes del foc. Són centenars i centenars les obres rebudes cada any, d'entre les quals es premien deu dibuixos, deu redaccions, i els tres

LAS HOGUERAS

Me gusta el último día de clase, no sólo porque terminan las clases y porque comienza el verano sino porque todo el mundo está inquieto ya que en pocos días comienzan las hogueras. Los días son más largos y el tiempo más agradable. Junto con mis amigos observo como las calles se van llenando de interminables alumbraos; cómo por la radio empiezan a anunciar las fiestas programadas para los más jóvenes, los mayores ultimán los preparativos para las barracas y algunos de mis amigos que están en comisiones no dejan de contarme lo bonita que será su hoguera.

El día 20 tiene un encanto especial ya que se comienzan a ver por las calles trazos de lo que serán las hogueras, mis amigos y yo observamos con curiosidad estos trazos y nos preguntamos como será el resultado final. Es la primera noche que las calles se iluminan, y Alicante comienza sus fiestas.

Los días posteriores son un caos, apenas paramos por casa, la hora de llegada se eleva y se respira un buen rollo general. Nos pasamos todo el día en la zona, viendo hogueras y de barraca en barraca. En mi casa en la tele sólo se ponen desfiles y aunque a mí me parecen un rollo, así vistos por la tele, los que participan se lo pasan super bien. En general se duerme por el día y se vive por la noche. Aunque algunos hacen el esfuerzo de levantarse y acudir al mediodía a la plaza de los Cueros a ver la mascletá y oler ese olor inconfundible a pólvora.

Para mí las hogueras es una de las mejores fiestas de Alicante, por eso, recomiendo a toda la gente participar en estas maravillosas hogueras.

Mónica Collado Sáez
Colegio Pedro Herrero
2º ESO

2012. LLIBRET INFANTIL GRAN VÍA-GARBINET

¿Que tiene de malo la crisis?

Dicen que la crisis es mala, pero nosotros los niños no pensamos que sea tan mala, no sabemos quien pero bueno, ella ha conseguido acercar a mis padres para que no quitan del comedor, y mira que yo lo he intentado y encima me recoge mi tía o mi tío por la tarde.

Otra cosa que ha hecho la crisis es quitarme la academia por que mi madre dice: - No puedes ir a la academia porque estamos en crisis. Pues para mi mejor, eso de ir a la academia no me gustaba y ahora puedo ir al parque.

Asi que yo no veo nada malo a la crisis, PAPA, MAMA, yo me preocupas que la crisis no es tan mala.

col·legis amb més participació, i ha calat fondo entre la comunitat escolar infantil, per més que en els últims anys es detecte una certa falta d'atenció pel seu desenvolupament¹². Al llarg d'un camí que continua vigent, i per tal com han passat per les meues mans milers i milers d'aquestes obres, en qualitat d'assessor municipal de festes entre els anys 2000 i 2007, i en 2014 i 2015, la veritat és que el recorregut d'aquest certamen ha cobert nombrosos objectius. Per una banda, **AFAVORIR LA COMUNICACIÓ DELS DIFERENTS COL·LEGIS DE LA CIUTAT, A L'HORA DE TINDRE PRESENT L'EXISTÈNCIA DE LES FOGUERES EN LES SEUES ÀREES LECTIVES**, centrant-se la seua importància a apreciar l'interés dels escolars alacantins a l'hora de manifestar la seua visió al voltant de les nostres festes. I és curiós constatar com les seues expressions en redacció s'acosten més a la formalitat de la vivència del foguerer infantil, quan es troben realitzades per escolars procedents del món de les Fogueres, que quan les ofereixen xiquets al marge d'aquestes. És ací precisament on es troben generalment les missades més lliures, que descriuen el que comporta l'arribada anual de les festes per a un escolar alacantí. La ruptura de la quotidianitat, coincidint amb els últims dies del

12. A partir de 2001, les obres premiades i la reedició anual del còmic de Remigio Soler van ser insereixes en la revista *Festa* a tall de quadernet, on es realçaven aquestes obres. Serà una iniciativa que es mantindrà fins a 2007. A partir de l'any següent, tant aquesta revista com la posterior *Festa de Fogueres*, que fondria a partir de 2013 les prèvies *Festa i Fogueres*, aniran relegant la inserció d'aquestes obres premiades a una presència quasi residual i indigna d'una convocatòria que atesora ja tres dècades de camí, i que compta amb la participació de centenars i centenars de xavals de la ciutat.

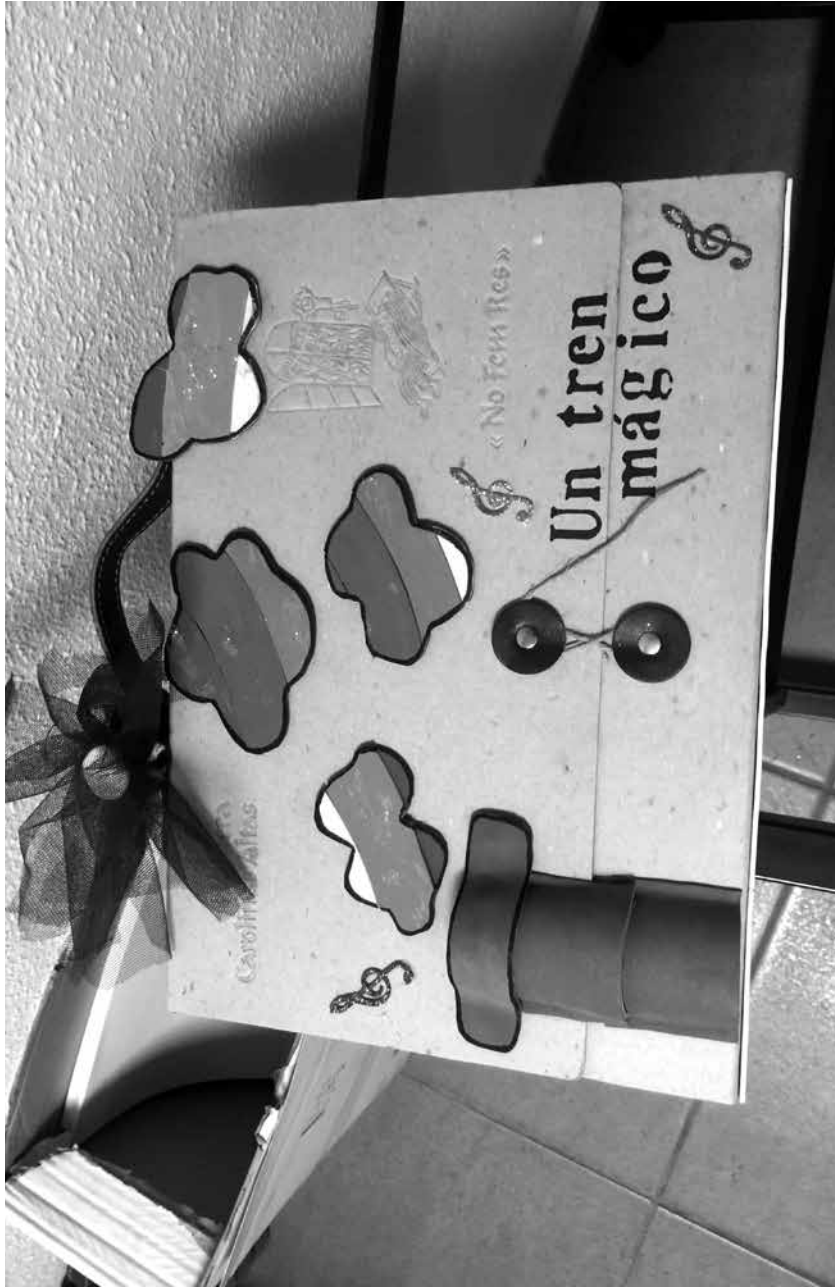
cicle escolar. És significatiu, igualment, assenyalar la quasi residual presència del valencià en aquestes.

D'especial importància resulta el fet que a partir de 1988 s'incorporara dins dels premis a atorgar a les millors publicacions el del Millor Llibret Infantil¹³. Seria el primer pas per a canalitzar una faceta que anys després –més avant ho assenyalarem– aconseguiria una enorme força entre les comissions infantils. Al mateix temps, una vegada arribada la dècada dels noranta, amb la celebració del V Centenari de la Ciutat d'Alacant, es marca un punt d'inflexió a l'hora de posar en valor el nostre patrimoni cultural. **FRUIT D'AIXÒ, EN LA REVISTA OFICIAL FOGUERES DE 1991 APAREIXERÀ EL PRIMER MONOGRÀFIC DESTINAT A UNA PRIMERA MIRADA RETROSPECTIVA, ENTORN DEL PASSAT DE LES FOGUERES INFANTILS.**¹⁴ Serà una cosa que tindrà la seua prolongació, quan en 1986, en les pàgines del llibret de la foguera Passeig de Gómiz, s'inscrisca una suggestiva recopilació de les primeres fogueres infantils¹⁵, en una faceta que tindria continuïtat, anys després.

13. Seria atorgat al presentat per la comissió infantil de Benito Pérez Galdós, dedicat a la figura de l'artista alacantí Remigio Soler, i confeccionada totalment amb el llapis i el guió brillant de l'artista valencià Armando Serra, artista del seu monument infantil en aquella ocasió.

14. *Un futuro que fue pasado*, LLORENS FUSTER, Andrés, i VIZCAÍNO MARTÍNEZ, Juan Carlos.

15. *Fogueres Infantils; primers testimonis*, SAVALL GARCÍA, Antonio.

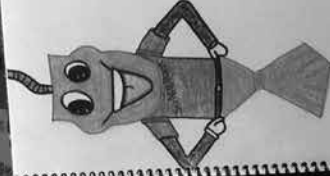
LA COMUNICACIÓ EN UNA FESTA DIFERENT

El terreny va quedar abonat en la prolongació de les fogueres infantils, com a epígon i prolongació de les seues comissions adultes. Al marge d'aquest àmbit, el seu exponent més pròxim serà la creació en 2005 del Concurs de Fogueres Escolars per part de la Regidoria de Festes, que normalitzarà una presència didàctica present feia dècades en el terreny educatiu de la ciutat. ARRIBEM ALS NOSTRES DIES, ON L'APORTACIÓ DE XICOTETS FOGUERERS HA MINVAT, EN NO POCA MESURA, A CAUSA DE LES CONSEQÜÈNCIES DE LA CRISI I LA MINVA EN LA NATALITAT.¹⁶ Una actualitat en què l'aportació dels foguerers infantils s'enfronta a una curiosa paradoxa, en què destaca un escàs marge a l'espontaneïtat. A aqueixa dificultat de participació dels xiquets de manera lliure, com sí que es podia produir moltes dècades arrere. Resulta inútil, arribats a aquest punt, apel·lar a la nostàlgia, en el si d'una ciutat i una societat tan diferent de la que hem evocat. Un Alacant on no es pot utilitzar l'espai urbà amb la lleugeresa que fa setanta o vuitanta anys. Partint d'aquesta premissa, la veritat és que avui en dia el context infantil proposa nombroses vàlvules d'expressió i comunicació. Ho poden fer a nivell plàstic, participant en realitzar "Ninots de carrer", en el popular i multitudinari Certamen Artístic, o fins i tot en Nadal confeccionant els seus propis betlems. Tots aquells escolars de la ciutat poden

16. En els nostres dies, el col·lectiu infantil immers en les diferents comissions, a penes sobrepassarà els tres mil xiquets i, sobretot, xiquetes. Unes xifres que retornen a les marcades un quart de segle arrere.

¿ NO TE CONARÁ

Si ya te acordas cómo sus juegos de entretenimiento, actividades y momentos de la fiesta más divertida, con otros años siguientes de la que a día de hoy se pueden decir muy antiguos. Por... el ya se conoce que se podría se dice "nostalgia" y que conyugados forma una gran familia, que a base de tantos momentos, que se pueden actualmente disfrutar, luchar y se expresan con el fin que en cuanto de esta fiesta nunca se olvide.
Te contamos todos anécdotos y recuerdos que curso de actividades piensan que lo voy por ti misma.

Bienvenido a nuestros 30 años
de fiesta ...

continuar manifestant les seues mirades de la Festa en els concursos convocats a l'efecte, o fins i tot realitzant les seues xicotetes fogueres en els col·legis de la ciutat.

Però per a l'àmbit que guia el motiu central d'aquestes línies, el món de les Fogueres d'Alacant brinda l'enorme activitat d'aqueixos acurats llibrets infantils, veritables prodigis d'imaginació, manualitats i expressió d'inquietuds, entre els quals es dirimeixen aqueixos cinc guardons convocats per l'actual Federació de Fogueres¹⁷. Un punt de partida que, en el fons, apareix com a directa hereva d'aqueixos àmbits creatius i comunicatius, que han permés canalitzar la il·lusió dels xiquets alacantins a la fascinació de les Fogueres. Actualment les publicacions infantils representen un important vessant de creativitat dels xicotets foguerers. Es tracta de publicacions generalment coordinades i ideades pels delegats d'infantils de les seues respectives comissions, encarregats d'idear i proposar els temes que els seus xiquets i xiquetes confeccionaran, atenent per un costat les seues inquietuds per escrit però, sobretot, l'expressió de les seues habilitats manuals. **TOT AIXÒ ESTÀ AFAVORINT LA PRESENCIA D'AUTÈNTIQUES FILIGRANES.** Cofres, motius corporis, elements delicadament confeccionats per esforçats xiquets, deixant potser en el segon terme la presència o incorporació d'una superior aportació expressiva mitjançant el llenguatge. No es pot buscar en els llibrets infantils alacantins aqueixa recerca d'un llenguatge

17. Fins a 2010, els premis a aquests, n'eren tres, que en 2011 es van augmentar fins als cinc actuals.

genèric o específic. És necessari això? Deixe la pregunta en l'aire. Tanmateix, m'agradaria acabar aquestes línies recordant un exemple molt pròxim, que vull destacar com a paradigma de la possibilitat d'aprofitar aquesta molt interessant aportació, per a introduir en aquestes artesanals i festives publicacions, per a intentar a través d'elles extraure la inquietud d'aqueixos xicotets foguerers alacantins. En 2012 es va plantejar en la comissió infantil de la meua foguera Gran Vía-Garbinet la idea de realitzar el seu llibret infantil plantejant entre els seus components la translació del fenomen del 15-M i els seus cèlebres indignats. Això va donar peu a una senzilla publicació¹⁸, en què els nostres xiquets i xiquetes van poder expressar les seues inquietuds al voltant de la incidència de la crisi en els seus entorns familiars. Va ser una aposta, xicoteta però viva, que avala les enormes possibilitats que alberguen aquestes edicions, que no obstant apareixen com un xicotet tresor, dins de l'àmbit creatiu de les Fogueres d'Alacant.

18. La publicació va rebre el segon premi aquell any.

A romantic photograph of a bride and groom dancing at night. The bride is wearing a white lace dress, and the groom is in a dark suit. They are surrounded by warm, glowing bokeh lights, creating a festive and intimate atmosphere.

*Hi ha una terra,
on foc, fum i pólvora,
són senyal de
celebració, alegria i família.*

Balla. Ri. Bota. Canta. Celebra.

espai LES PANSSES
RESTAURANT - SALÓ DE BANQUETS

Albalat dels Tarongers · www.lespansses.com